

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПОЛТАВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ ВЕТЕРИНАРНОЇ МЕДИЦИНИ
АСОЦІАЦІЯ БІОБЕЗПЕКИ ПОЛТАВСЬКОЇ ОБЛАСТІ**

**V МІЖНАРОДНА НАУКОВО-ПРАКТИЧНА ІНТЕРНЕТ-
КОНФЕРЕНЦІЯ**

**«СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ БІОБЕЗПЕКИ ТА БІОЗАХИСТУ»
(Modern Problems of Biosafety and Biosecurity)**

ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ

24 – 25 квітня 2025 року

Полтава – 2025

УДК 608.3:591.57

C91

Сучасні проблеми біобезпеки та біозахисту: збірник матеріалів V Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції (м. Полтава, 24-25 квітня 2025 року). Полтава: ПДАУ, 2025. – 77 с. [Електронне видання]: укр., англ.

Міністерство освіти і науки України, Державна наукова установа «Український інститут науково-технічної експертизи та інформації» (УкрІНТЕІ). Посвідчення № 355 від 18 березня 2025 р. (V Міжнародна науково-практична інтернет-конференція «Сучасні проблеми біобезпеки та біозахисту» / Modern Problems of Biosafety and Biosecurity).

У збірнику представлені матеріали, присвячені сучасним проблемам біобезпеки та біозахисту, мікробіології, вірусології, епізоотології, ветсанекспертизи, санітарії, гігієни, актуальним проблемам ветеринарної науки і практики. Видання адресоване науковим та науково-педагогічним працівникам, викладачам закладів вищої освіти, фахівцям, які займаються проблемами біобезпеки та біозахисту, актуальними питаннями ветеринарної науки і практики.

ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ КОМІТЕТ:

КРУЧИНЕНКО ОЛЕГ ВІКТОРОВИЧ – голова оргкомітету, доктор ветеринарних наук, професор, завідувач кафедри інфекційної патології, гігієни, санітарії та біобезпеки ПДАУ.

ТІТАРЕНКО ОЛЕНА ВІКТОРІВНА – відповідальний секретар оргкомітету, відповідальний редактор, кандидат ветеринарних наук, доцент, доцент кафедри інфекційної патології, гігієни, санітарії та біобезпеки ПДАУ.

ПЕТРЕНКО МАКСИМ ОЛЕКСАНДРОВИЧ – кандидат сільськогосподарських наук, доктор філософії з ветеринарної медицини, доцент, доцент кафедри інфекційної патології, гігієни, санітарії та біобезпеки ПДАУ.

ЩЕРБАКОВА НАТАЛІЯ СЕРГІЇВНА – кандидат ветеринарних наук, доцент, доцент кафедри паразитології та ветеринарно-санітарної експертизи ПДАУ, голова асоціації біобезпеки Полтавської області.

MEDVID OLGA OLEXANDRIVNA – Associate Professor of Veterinary Sciences, chief specialist in product quality and safety, partnership with a limited supply “Gardens of Venice”, Basano del Grappa, Italy.

КОЛОМАК ІГОР ОЛЕГОВИЧ – доктор філософії, доцент, доцент кафедри нормальної і патологічної анатомії та фізіології тварин ПДАУ.

ПЕРЕДЕРА СЕРГІЙ БОРИСОВИЧ – кандидат ветеринарних наук, доцент, професор кафедри інфекційної патології, гігієни, санітарії та біобезпеки ПДАУ.

КОНЕ МОХАМЕД СУМАНА – кандидат ветеринарних наук, доцент, доцент кафедри інфекційної патології, гігієни, санітарії та біобезпеки ПДАУ.

Рекомендовано до публікації вченою радою факультету ветеринарної медицини ПДАУ (протокол № 9 від 26.05.2025 року).

ISBN 978-617-8466-26-8

Відповідальність за правильність наведених статистичних даних, фактів та посилань на інформаційні джерела несуть автори, тези публікуються мовами оригіналів.

© Полтавський державний аграрний університет, 2025

зацікавленими сторонами, включно з фермерами, ветеринарами, органами державної влади та консультантами. Надзвичайно важливо, щоб кожен учасник мав достатню мотивацію дотримуватися встановлених правил та процедур.

Література:

1. В. М. Голубнича, М. В. Погорелов, В. В. Корнієнко. Біобезпека та біозахист у біологічних лабораторіях 1-го та 2-го рівнів біобезпеки. URL: <https://core.ac.uk/download/pdf/141450992.pdf> (дата звернення: 08.04.2025).

2. Головацький О. О. Біотероризм: особливості та тактика протидії. Південноукраїнський правничий часопис. С. 18–20. URL: <http://sulj.oduvs.od.ua/archive/2016/1/7.pdf> (дата звернення: 06.04.2025).

3. Biosafety and biosecurity / D. Zhou та ін. Journal of Biosafety and Biosecurity. 2019. Т. 1, №1. С. 15–18. URL: <https://doi.org/10.1016/j.jobb.2019.01.001> (дата звернення: 05.04.2025).

4. Immerseel F. V., Dewulf J. Biosecurity in Animal Production and Veterinary Medicine. CABI, 2020. 524 с. (дата звернення: 05.04.2025)

5. Kimman T. G., Smit E., Klein M. R. Evidence-Based Biosafety: a Review of the Principles and Effectiveness of Microbiological Containment Measures. Clinical Microbiology Reviews. 2008. Т. 21, № 3. С. 403–425. URL: <https://doi.org/10.1128/cmr.00014-08> (дата звернення: 05.04.2025).

6. Krushelnysky O. D., Ohorodniychuk I. V. Біологічні загрози та їх вплив на епідемічну ситуацію у збройних силах України. Інфекційні хвороби. 2021. № 4. С. 56–60. URL: <https://doi.org/10.11603/1681-2727.2020.4.11897> (дата звернення: 08.04.2025).

7. Ta L., Gosa L., Nathanson D. A. Biosafety and Biohazards: Understanding Biosafety Levels and Meeting Safety Requirements of a Biobank. Biobanking. Methods in Molecular Biology. 2018. URL: https://doi.org/10.1007/978-1-4939-8935-5_19 (дата звернення: 07.04.2025).

СКАЗ У СВІЙСЬКИХ СОБАК

Ліненко А. О., здобувач вищої освіти ступеня магістр

Канівець Н. С., к. вет. н., доцент

Полтавський державний аграрний університет, м. Полтава, Україна

Актуальність теми. Сказ – смертельне інфекційне захворювання, викликане вірусом і становить серйозну загрозу для тварин і людей. Щорічно у світі ця інфекція спричиняє близько 59 000 смертей, здебільшого внаслідок укусів заражених собак, лисиць тощо [1]. Незважаючи на існування ефективних профілактичних заходів, зокрема вакцинації, сказ залишається актуальною проблемою в багатьох країнах. Це пов'язано з низьким рівнем обізнаності населення, недостатнім контролем над популяцією безпритульних тварин та недостатньою кількістю вакцинованих свійських собак. Вивчення поширеності сказу серед собак та оцінка ефективності профілактичних заходів мають важливе

значення для зниження ризику інфікування та подолання цього захворювання.

Мета дослідження. За даними сучасної літератури проаналізувати поширення сказу серед свійських собак, етіологію, патогенез, клінічні прояви сказу в собак та оцінити ефективність методів профілактики.

Збудник сказу – вірус *Neurorhynchus rabid*, належить до роду *Lyssavirus*, родини *Rhabdoviridae*. Віріон має кулеподібну форму (один кінець заокруглений, інший – плоский, звідси й назва родини, з грецької *rhabdos* – стрижень), містить однопіткову РНК розміром 170–180 на 60–80 нм. Морфологічною особливістю збудника є наявність глікопротеїнових шипів на ліпопротеїновій оболонці. Нуклеокапсид містить РНК-полімерази. Вірус має 5 основних антигенів [2].

Основним джерелом сказу є дикі хижі тварини, зокрема лисиці, єноти, вовки та кажани. Вірус передається через укуси інфікованих тварин, а також у разі потрапляння їх слини на пошкоджену шкіру, або слизові оболонки. Після надходження в організм вірус сказу проникає в периферичні нервові закінчення. Далі мігрує по нервових волокнах у напрямку центральної нервової системи, досягаючи головного мозку. Ураження нервових клітин призводить до розвитку важких неврологічних порушень, що неминуче закінчуються летальним наслідком [2,3].

Сказ у свійських собак проявляється через кілька стадій розвитку хвороби, кожна з яких супроводжується певними клінічними ознаками. Початковий (*продромальний*) період характеризується зміною поведінки тварини: неспокій, полохливість або, навпаки, підвищена лагідність. Часто знижується апетит, а в місці укусу може спостерігатися свербіж і дискомфорт. У *збудженій* стадії хвороба прогресує, проявляючись вираженою агресією, надмірним слиновиділенням і появою страху перед водою. Тварина може відмовлятися від корму та води, а також реагувати на світлові та звукові подразники. У *фінальній, паралітичній* стадії, собака слабшає, виникає параліч м'язів гортані, кінцівок та язика, що ускладнює ковтання та дихання. Захворювання невідносно прогресує, призводячи до коми і неминучого летального кінця [4].

Виявлення сказу у собак ґрунтується на аналізі клінічних проявів, однак остаточний діагноз можна встановити лише після загибелі тварини за допомогою лабораторного дослідження мозкової тканини. У живих собак захворювання визначають за специфічними симптомами, серед яких різка зміна поведінки, агресивність, надмірне слиновиділення та поступовий розвиток паралічу. Після смерті тварини для підтвердження діагнозу застосовують метод флуоресцентної мікроскопії, який дозволяє виявити вірусні частинки у тканинах мозку (тільки Бабеша-Негрі) [4,5].

Найефективнішим способом запобігання сказу є регулярна вакцинація свійських собак, що значно знижує ризик зараження. Водночас важливими профілактичними заходами є контроль чисельності безпритульних тварин та проведення просвітницьких кампаній серед населення. У разі укусу потенційно інфікованою твариною людині рекомендується екстрена профілактика, що включає введення антирабічної вакцини, яка допомагає запобігти розвитку хвороби. Поширені вакцини проти сказу для собак в Україні – «Рабізин», «Рабістар», «Нобівак Рабієс» тощо [4].

Сказ є смертельним захворюванням, яке не піддається лікуванню після появи клінічних ознак. Єдиним ефективним способом запобігання розвитку хвороби після контакту з інфікованою твариною є своєчасне введення антирабічної вакцини та імуноглобуліну [4]. Ця інфекція становить загрозу для громадського здоров'я, оскільки може передаватися від тварин до людей. У рамках глобальної ініціативи ВООЗ передбачено ліквідацію смертності від сказу до 2030 року шляхом масової вакцинації собак та підвищення рівня обізнаності населення.

Висновки. Сказ у собак є однією з найнебезпечніших хвороб, що передаються від тварин до людини, і представляє серйозну загрозу для здоров'я як тварин, так і людей. Ця хвороба поширена по всій Україні та в багатьох інших країнах, що робить вакцинацію собак надзвичайно важливою для запобігання епідеміям. Регулярна вакцинація є ключовим заходом профілактики сказу, допомагаючи захистити не лише самих тварин, а й їхніх власників від потенційної небезпеки.

Література:

1. Недосєков В. В., Гришок Л. П., Полупан І. М., Іванов М. Ю. Оздоровлення території України від сказу – невідкладні завдання науки і практики. *Ветеринарна медицина України*. 2009. № 2. С. 12–13.
2. Кіселик І. О., Зінчук О. М. Особливості клініки та діагностики сказу (огляд літератури та власні спостереження). *Сучасні інфекції*. 2010. № 3. С. 87–91.
3. Маковська І. Ф., Недосєков В. В., Антонова Л. О., Гришок Л. Коротка історія досліджень сказу. Київ, 2018. 48 с.
4. Полупан І. М., Недосєков В. В., Ничик С.А., Нікітова А. П., Мазур Н. В. Імунопрофілактика сказу в Україні. Херсон: Грінь Д. С. 2017. 144 с.
5. Knobel D. L., Lembo T., Morters M., Townsend S. E., Cleaveland S., Hampson K. Dog Rabies and Its Control. *Rabies*. 2013. P. 591–615.

КЛІНІЧНИЙ ПРОЯВ КОЛІБАКТЕРІОЗУ ТЕЛЯТ НА ТВАРИННИЦЬКОМУ КОМПЛЕКСІ (МОЛОЧНОГО НАПРЯМКУ)

Петренко М. О., канд. с.г. наук, PhD з ветеринарної медицини, доцент
Полтавський державний аграрний університет, м. Полтава, Україна
maksym.petrenko@pdau.edu.ua

Величко А.В., здобувач вищої освіти другого (магістерського) рівня ОПП
Ветеринарна медицина
Полтавський державний аграрний університет, м. Полтава, Україна

Актуальність проблеми. Колібактеріоз телят залишається однією з провідних інфекційних патологій новонародженого молодняка великої рогатої худоби, що завдає значних економічних збитків у галузі тваринництва через падіж молодняка, зниження продуктивності та витрати на лікування і профілактику [1].

ЗМІСТ

Stetsenko V. Yu. APPLICATION OF THE MCFARLAND STANDARD AND PM TEST FOR MICROBIOLOGICAL DIAGNOSIS OF MASTITIS IN COWS	3
Водоп'янов І. Д. БЕЗПЕЧНЕ ЗАСТОСУВАННЯ ПРЕПАРАТИВ ДЛЯ СЕДАЦІЇ ДРІБНИХ ТВАРИН	7
Євдокимов Б. В. ЗООНОЗИ В УМОВАХ ВІЙНИ: СКАЗ ЯК НЕБЕЗПЕЧНА ІНФЕКЦІЯ ДЛЯ ЛЮДЕЙ ТА ТВАРИН	9
Зажарський В. В., Сосницька А. О., Бібен І.А. ПОРІВНЯЛЬНЕ ВИВЧЕННЯ ПРОБІОТИЧНОЇ АКТИВНОСТІ МΥСОВАСТЕРІУМ VACCÆE ТА СУПУТНЬОЇ ПРОКАРІОТИЧНОЇ МІКРОФЛОРИ	12
Захарченко Н. Ю. ЗООНОЗНИЙ ПОТЕНЦІАЛ ВІРУСУ NIPAN: СУЧАСНІ ВИКЛИКИ ДЛЯ ONE HEALTH-ПІДХОДУ	16
Ільченко М. О., Шаферівський Б. С. НАСЛІДКИ ЗАСТОСУВАННЯ БІОЛОГІЧНОЇ ЗБРОЇ	20
Киричко О. Б., Байбарак В. О. БІОБЕЗПЕКА ПРИ ЗАБОРІ КРОВІ У КОНЕЙ	22
Книш В. В., Мельничук В. В., Євстаф'єва В. О. ЗООНОЗНИЙ ПОТЕНЦІАЛ І ЕПІДЕМІОЛОГІЯ ЛЯМБЛІОЗУ В СВІТІ	24
Коне М. С. ЕПІЗООТОЛОГІЧНІ ДАНІ ТА ЛІКУВАННЯ ІНФЕКЦІЙНОГО ГЕПАТИТУ СОБАК В ТОВ «БІОЦЕНТР» М. ПОЛТАВА	27
Корзун Д. С., Мельничук В. В., Євстаф'єва В. О. ТОКСОКАРОЗ – НЕБЕЗПЕЧНИЙ ЗООАНТРОПОНОЗ: СУЧАСНИЙ СТАН ПРОБЛЕМИ	30
Кострубін М. В. ВИВЧЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ТЕРАПЕВТИЧНИХ ПІДХОДІВ ПРИ ГЕРПЕСВІРУСНОМУ РИНОТРАХЕЇТІ КОТІВ	33
Кручиненко О. В., Бондаревський І. Л. ПОРІВНЯННЯ ХІМІЧНИХ ПРЕПАРАТИВ У ЯКОСТІ ДЕЗІНВАЗІЙНИХ ЗАСОБІВ ПРОТИ ЯЄЦЬ СТРОНГІЛІДНОГО ТИПУ В ОВЕЦЬ	37
Кручиненко О. В., Петренко М. О., Гетья Т. А. АНАЛІЗ РІЧНОЇ ДИНАМІКИ ЕПІЗООТИЧНОГО ПРОЦЕСУ КОЛІБАКТЕРІОЗУ ПОРОСЯТ ТА ПОРІВНЯННЯ ЛІКУВАЛЬНИХ СХЕМ ДЛЯ БОРОТЬБИ З ХВОРОБОЮ В УМОВАХ СВИНОКОМПЛЕКСУ	41

Кручиненко О. В., Тихорецька К. А.	
ПОШИРЕННЯ ПАРВОВІРУСНОГО ЕНТЕРИТУ СОБАК В УМОВАХ ВЕТЕРИНАРНОЇ КЛІНІКИ «МАХВЕТ» М. ПОЛТАВА	45
Ландар Д. Ю., Яценко Д. С.	
АСПЕКТИ БІОБЕЗПЕКИ ТА БІОЗАХИСТУ	48
Ліненко А. О., Канівець Н. С.	
СКАЗ У СВІЙСЬКИХ СОБАК	52
Петренко М. О., Величко А.В.	
КЛІНІЧНИЙ ПРОЯВ КОЛБАКТЕРІОЗУ ТЕЛЯТ НА ТВАРИННИЦЬКОМУ КОМПЛЕКСІ (МОЛОЧНОГО НАПРЯМКУ)	54
Супруненко Д. О.	
АФРИКАНСЬКА ЧУМА СВИНЕЙ: СУЧАСНИЙ СТАН ПОШИРЕННЯ І ВИКЛИКИ ДЛЯ СВИНАРСТВА В УКРАЇНІ ТА СВІТІ	58
Супруненко К. В., Каришева Л. П., Дворська А. М.	
БІОБЕЗПЕКА ТА ПРИНЦИПИ ONE HEALTH У КОНТЕКСТІ ГАСТРОЕНТЕРАЛЬНИХ ЗАХВОРЮВАНЬ У АЛЬПАК: ПРАКТИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДЛЯ ФЕРМЕРІВ	61
Тітаренко О. В., Галушко І. А.	
БІОТЕХНОЛОГІЇ ВИГОТОВЛЕННЯ ВАКЦИН ДЛЯ ГІДРОБІОНТІВ	64
Тітаренко О. В., Киричко О. Б.	
ЗАСОБИ БІОЗАХИСТУ ГІДРОБІОНТІВ У АКВАРІУМІ	66
Тітаренко О. В., Микитенко А. О.	
АФРИКАНСЬКА ЧУМА СВИНЕЙ: БІОЛОГІЯ ЗБУДНИКА ТА ЗАСОБИ СПЕЦИФІЧНОЇ ПРОФІЛАКТИКИ	68
Туль О. І.	
ВПЛИВ ВІРУСУ ГЕРПЕСУ (СНУ-1) НА РЕПРОДУКТИВНУ СИСТЕМУ СОБАК	71
Щербакова Н. С., Передера С. Б., Медвідь О. О.	
МОНІТОРИНГ ВАД КОВБАСНИХ ВИРОБІВ, ЩО ВИНΙΚАЮТЬ В ПРОЦЕСІ ЗБЕРІГАННЯ	73